

دانشکده معارف اسلامی و مدیریت

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد معارف اسلامی و مدیریت (گرایش بازرگانی)

طراحی الگوی رهبری با الهام از گفتگوهای امام حسین علیه السلام

در مسیر کربلا

سید علی اصغر علوی

استاد راهنما:

دکتر علی رضاییان

استاد مشاور:

حجت الاسلام و المسلمین علیرضا پناهیان

دکتر محمد رضا سنگری

تابستان 1391

بروید سراغ کارهای نشدنی، تا بشود. تصمیم بگیرید بر برداشتن کارهای سنگین، تا بردارید. «و لا یخشون احدا اَلا اللّٰه».
خب، زحمتهایش چه؟ رنجهایش چه؟ محرومیتهایش چه؟ جوابش این است که: «و کفی باللّٰه حسیبا»؛ خدا را فراموش
نکن، خدا حسابت را دارد. در میزان الهی، رنج تو، محرومیت تو، کفّ نفس تو، حرصی که خوردی، زحمتی که
کشیدی، کاری که کردی، خون دلی که خوردی، دندانی که روی جگر گذاشتی، اینها هیچ وقت فراموش نمی شود.
رهبرانقلاب 20/7/1390

فصل اول: کلیات تحقیق 11

1. تعریف مسأله تحقیق 11
2. سئوالات اصلی 12
3. ضرورت انجام تحقیق 12
4. اهداف تحقیق 16
- هدف اصلی: 16
- هدف های فرعی: 16
5. کاربردهای متصور از تحقیق 16
6. روش انجام تحقیق 16
7. فرضیات تحقیق 17
8. جنبه جدید بودن و نوآوری تحقیق 17
9. مدل اولیه و مراحل انجام تحقیق 18
10. محدودیت های تحقیق 22
11. پیوست های طرح تحقیق تفصیلی 22

فصل دوم: مبانی نظری و مدل مفهومی تحقیق 25

1. سیره پژوهی 25
- 1,1. تعریف مفهوم سیره 25
- 1,2. ضرورت بحث سیره پژوهی 26
- 1,3. روش کشف سیره یا منطق عملی 26
2. سیره امام حسین علیه السلام 27
- 2,1. اهمیت بررسی سیره امام حسین 27
- 2,2. ضرورت و چرایی بررسی سیره امام حسین 28
- 2,2,1. الگوگیری بشر از عاشورا 29
- 2,2,2. امام حسین الگوی زندگی 33
- 2,2,3. توجه به الگوهای تربیتی و اخلاقی 34

35 2,2,4. محوریت اباعبدالله
36 2,2,5. شروع و پایان همه چیز
36 2,2,6. تأکید غیرمسلمانان
37 2,2,7. گفتمان عاشورایی ظهور
37 2,2,8. ضمانت اجرایی (محبت فطری)
38 2,2,9. تأکید اهل بیت (امام حسین اسوه گذشتگان)
38 2,2,10. نمونه‌های موفق ملهم از عاشورا
39 2,2,10,1. انقلاب اسلامی
39 2,2,10,2. دفاع مقدس
40 2,2,10,3. فتنه 88
40 2,2,10,4. حرکت‌های مجاهدان و آزادی خواهان
41 3. جمع‌بندی بحث سیره‌پژوهی در حوزه عاشورا
41 3,1. رابطه سیره‌پژوهی در حوزه عاشورا و مطالعات قرآنی
41 3,2. تزاخم یا عدم تزاخم بررسی سیره امام حسین با سیره دیگر ائمه
42 4. رهبری
42 1-4) تعریف رهبری
45 2-4) تفاوت‌های مدیریت و رهبری
49 1-2-4) مهارت‌های رهبری
50 تعیین جهت در برابر برنامه ریزی
51 مشارکت همگان به جای سازماندهی شکلی
51 انگیزش پیروان، نه نظارت بر پیروان
52 3-4) معیارهای اثربخشی رهبری
53 4-4) تئوری‌های رهبری
53 5-4) طبقه‌بندی تئوری‌ها:
55 1-5-4) رهیافت ویژگی‌های شخصیتی (صفات مشخصه)

56 4-5-1-1) انتقادات به رهیافت صفات مشخصه:
58 4-5-2) رهیافت رفتاری
60 4-5-2-1) انتقاد از نگرش رفتاری:
61 4-5-3) رهیافت اقتضایی
64 4-5-4) قدرت و نفوذ
65 4-5-4-1) سه فرآیند نفوذ متفاوت
66 4-5-4-2) منابع قدرت
70 فصل سوم: روش‌شناسی تحقیق
70 1. ملاحظات در روش و راه رسیدن به الگوی رهبری با الهام از گفتگو
72 2. روش‌شناسی مطالعات عاشورایی
73 1,2. پیش‌نیاز اول: مطالعه و فیش‌برداری
73 2,2. پیش‌نیاز دوم: توسل
73 1,2,2. داستان علم قارونی و داستان توسل (علم من عندی یا من عندالله؟)
74 3,2. گام اول: نگاه مسئله‌محور
75 4,2. گام دوم: بازگشت مجدد به متون تاریخی
75 5,2. گام سوم: تکرار و انس با متون
76 6,2. گام چهارم: بررسی تحلیل بزرگان در مسائل مختلف
76 7,2. گام پنجم: مطالعه متون علم‌نوین با نگاه مهندسی معکوس
77 8,2. دریچه‌ای تازه به بحث‌های روشی، ملهم از آموزه‌های روشی تدبر در قرآن
78 نگاهی دسته‌بندی شده به بیانات رهبری عزیز به عنوان جمع‌بندی:
79 به یاد استاد مطهری و روش و منش علمی او:
80 مراحل استنباط حکم شرعی
81 فصل چهارم: تجزیه و تحلیل و تفسیر اطلاعات
82 4-1- دقت‌های لازم برای رسیدن به الگویی در مباحث عاشورایی

85 (یا نقطه عطف وجودی انسان)
85 نقطه اهرمی فردی
85 نقطه اهرمی کلان
86 2-4- امتیاز مدل‌های عاشورایی بر دیگر مدل‌ها برای رهبری از طریق گفتگو
 1-2-4- امام حسین علیه‌السلام برای هدایت و رهبری وقت صرف می‌کند، در حدی که بسیاری از مواقع به نظر الزامی نمی‌آید و یا حتی سوال برانگیز است مانند وقتی که صرف افراد زیر کرده است :
86
87 2-2-4- خیلی از مواقع رهبری او از جنس رهبری متداول نیست و خود عملاً وارد می‌شود:
 3-2-4- دقت‌های حسینی در گفتگو از طریق رهبری ویژگی منحصر به فرد و در خور تأمل رهبر عاشورا است:
87
88 فصلی در دقت بر امور به ظاهر جزئی (بر گرفته از نهج البلاغه نامه 53):
88 اول سیمای نظامیان:
88 هفتم: سیمای محرومان و مستضعفان
 4-2-4- مدل‌های حسینی محدود به سخن نیست، مذاکراتش ترکیبی از همه قابلیت‌هاست، سببی از خطبه‌ها، نامه‌ها، حرکات، روضه‌ها و حتی نمایش
88
88 1-4-2-4- سیاست ورود از درهای مختلف "لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ"
89 2-4-2-4- فصلی در نگاه حسین
92 الف - زهیر
94 ب - خزیمه کوفی
96 ج - عبیدالله بن حر جعفری
98 3-4-2-4- فصلی در لبخند (حسین (ع))
102 راز لبخند
 5-2-4- جامعیت مدل او ترکیبی از برهان و استدلال + حماسه + عاطفه است و این همان عامل ماندگاری اوست
103
107 فصلی در عاطفه و احساس

108	رهبری شیطان به واسطه عواطف
111	6-2-4- بهره‌گیری از تمام عناصر غیر متعارف به منظور هم‌دلی (برای هم‌راهی) و تغییر و مانایی مانند اشک و خون.....
111	7-2-4- طراحی شعارهایی برای تداوم و جریان‌سازی انقلاب خویش:.....
111	کلمه «شعار» (بر گرفته از اندیشه‌های استاد شهید مطهری)
114	شعارهای اباعبدالله علیه السلام
115	8-2-4- هم‌راهی مخاطبین متفاوت برای تاثیر بر مخاطبین هم‌ساخت:.....
115	9-2-4- ترسیمی از جهان‌بینی، انسان‌شناسی و رفتار‌سازمانی "موجود" و نیز تبیین و اجرای جهان‌بینی، انسان‌شناسی و رفتار‌سازمانی "مطلوب" در حین خطبه‌ها، نامه‌ها و نیز ارتباطات فراکلامی.
115	مقدمه زمینه‌های رفتار سازمانی:
116	جهان بینی
117	نسبت دنیا و انسان
118	دنيا، فرصت يا تهديد؟
119	انسان شناسی
120	دقت و تأمل در توصیف برای رسیدن به تجویز
121	رفتار سازمانی
122	درنگ در بعد توصیف:
123	تهديد‌ها و اثر کاتالیزوری در رفتار‌سازمانی
124	علت سطحی بودن انسان‌ها
125	مدل رفتار سازمانی در بعد تجویز
132	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری:
133	10-2-4- جمع اضداد:.....
135	11-2-4- آشنایی زدایی در برخوردها و حرکات:
135	12-2-4- در همه این موارد، امام اصول را زیر پا نمی‌گذارد:.....

4-2-13- مدل‌های حسینی در اکثر موارد وجدان فرد را با انتخاب درگیر می‌کند و او را در تصمیم به

خودِ شخص واگذار می‌کند و این مهم‌ترین عاملی است که مخاطب را به عجز می‌کشاند. 137

مدل دادگاه درونی (رهیافتی عاشورایی از مدیریت بر خود) 137

از گفتگوی بیرونی تا گفتگوی درونی 138

تاکتیک‌های خلق فضای مدیریت بر خود 149

تمرکز و دست گذاشتن بر ادعای مخاطب به منظور بازگشت به مبادی اندیشه خویش 149

مقایسه بین شرایط 151

ایجاد فضایی برای تفکر با تامین محتوا برای اندیشیدن 151

ایجاد انگیزش برای تفکر و پاسخ با طرح سؤال 152

دعوت آشکارا به بازگشت به خویشتن پس از همه براهین 153

کشف ظرفیت‌ها(ی بومی) و بهره‌گیری از آن در مسیر هدایت 153

4-2-14- استفاده به جا از ظرفیت‌ها و قابلیت‌های بافت ذهنی افراد و نیز شناخت تاثیرگاه‌های آن:

..... 153

4-2-15- تصویرسازی‌های دقیق و ژرف 153

در بیان امیر المومنین 154

در بیان حسینی 154

مرگ مثل گردن بند 154

مرگ مثل پل 155

دنیا مثل زندان 156

مرگ به آرامش به مادر 157

دنیا به رطوبت ته کاسه 157

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادها 159

جایگاه رهبری در منظومه‌ی بحث گفتگو 159

زمینه‌های رهبری 166

بستر خیر خواهی 166

167 بستر سخت کوشی
168 بستر پیگیری
170 بستر امیدواری
171 بستر یاد آوری
172 بستر رصد لحظه های ناب
173 پیروان
173 تعریف پیروی در گفتگو
174 جایگاه پیروی در منظومه ی بحث گفتگو
175 زمینه های پیرو ساز (فرصت ساز)
175 بستر اجتماعی
176 بستر نیازمندی
177 بستر محرک
178 بستر معاونت
179 بستر عاطفی-تربیتی
181 عوامل پیروی
181 عوامل تقویت پیروان در جهت رهبری
182 عوامل تضعیف پیروان در جهت رهبری
183 قلمرو مدل ها:
184 ظرفیت های پژوهشی حوزه مدیریت عاشورایی
184 سرفصل های تفصیلی برای مطالعات عاشورایی
184 دیدارهای امام
185 نامه های امام
186 بخش اول: نامه های امام حسین علیه السلام در زمان امامت امام حسن علیه السلام
 بخش دوم: نامه های امام حسین علیه السلام پس از شهادت امام حسن علیه السلام و در زمان معاویه
186

188	بخش سوم: نامه‌های امام حسین علیه‌السلام در آغاز حرکت در مدینه
188	بخش چهارم: نامه‌های امام حسین علیه‌السلام از مکه مکرمه
189	بخش پنجم: نامه‌های امام حسین علیه‌السلام در بین راه مکه تا کربلا
189	بخش ششم: نامه‌های امام حسین علیه‌السلام از کربلا
190	بخش هفتم: نامه‌هایی که زمان کتابت آن‌ها نامشخص است
190	خطبه‌های امام
191	دعاها و مناجات امام حسین علیه‌السلام
192	زیارت‌های امام حسین علیه‌السلام
192	اصحاب امام حسین علیه‌السلام
193	منابع و مأخذ

فصل اول: کلیات تحقیق

این فصل شامل 1- تعریف (بیان) مسأله 2- اهمیت و ضرورت تحقیق 3- اهداف تحقیق 4- سوالات تحقیق 5- فرضیات تحقیق 6- مدل مفهومی اولیه و مراحل انجام تحقیق 7- پیشینه‌ی تحقیق 8- قلمرو موضوعی، مکانی و زمانی تحقیق 9- محدودیت‌های تحقیق 5- واژه‌های عملیاتی تحقیق می‌باشد.

در تدوین این فصل از طرح تحقیق نهایی استفاده می‌شود.

1. تعریف مسأله تحقیق

از آنجا که در کشوری که با نام امام حسین و اجداد پاکیزه او زنده است، وقتی به گفتارها و گفتگوها و ملاقات‌های روزمره نگاه می‌شود، رنگ و بوی خلق و خوی حسینی آن گونه که باید دیده نمی‌شود، چرا که اساساً از راه و رسم گفتگو و صحبت آگاهی نیست تا بتوان براساس دانش و علم نظری آن را اجرا کرد و به وادی عمل کشاند.

پس الگوی گفتگو در سیره امام حسین علیه السلام در عاشورا می‌تواند جامع‌ترین الگو باشد، تا بتوان با عرضه به جامعه راه را برای گذر از نظر به عمل گشود، چرا که هنوز شیوه و اساس این دیدارها بررسی نشده تا بتوان براساس "دانایی" آن را به "توانایی" تبدیل کرد و شروع وصول به مقام "عمل" همین تدبیر و عمق در وادی "نظر" است که در بحث ناظر به آن است.

پس باید روح کلی و الگوی جامعی را از دل این گفتگوها به دست آورد و با معادل یابی "امروز" براساس کربلای "دیروز"، راه و رسم کربلایی زیستن را بیان کرد که: "کل یوم عاشورا و کل ارض کربلا". دانست مقدمه عمل کردن، گذر از صحنه نظر و علم است که در این مسیر جایگاه بررسی روضه‌ها و بیان جایگاه آن مشخص می‌شود، روضه‌هایی که نمود آن در گفتارها و مذاکرات و پیام‌های عاشورا است و به معنایی دیگر روضه‌ها هم نمود گفتار و گفتگو و پیام‌های آن است تا با این جریان حسین (علیه السلام) جاودانه شود. به این معنا رمز جاودانگی تاریخ کربلا گره خوردن بعد عاطفه با برهان است که این روش را در

معارف قرآنی بسیار مشاهده می کنیم و شاید بتوان گفت الگوی تربیت قرآن هم بر پایه و اساس هماهنگی و اتحاد این ساحات وجودی است که عقل و احساس را با ظرافتی در هم می آمیزد و انسان را انسان می کند.¹

2. سئوالات اصلی

الگوی رهبری و هدایت امام حسین برای انقلاب با الهام از گفتگوها و سیره ایشان در مسیر کربلا چگونه است؟

و نیز

اصول حاکم بر گفتگوها و مناظرات امام حسین در این مسیر کدامند؟

چه عواملی بر نحوه گفتگوی امام با مخاطبین در راه کربلا مؤثر بوده است؟

آیا می توان روش مناظره یا گفتگوی امام را بر حسب دسته بندی مخاطبین طبقه بندی کرد؟ و چگونه؟

3. ضرورت انجام تحقیق

تحلیل گر سطوح عاشورا با لایه‌هایی مواجه است که برای درک هر لایه و دستیابی به لایه‌های عمیق‌تر نیاز به توجه و بررسی بیشتری است. اینکه عاشورا تجلی همه زحمات انبیاء و اولیاست و نیز مقدمه‌ای برای ظهور مهدی موعود است موضوعی است که باعث شده عاشورا یک حلقه اتصال بین کوشش‌های انبیا و اولیای قبل و بعد از خود باشد. و این نشان از کمال و اهمیت این حرکت دارد. حرکتی که طلایه‌دار و

¹ قرآن هم برهان است هم عاطفه، چرا که قرآن کتاب علمی صرف نیست نظیر فقه و اصول و فلسفه، نور است نور یعنی نور، علم را با عاطفه می‌دوزد، می‌بیند وقتی می‌خواهد برهان اقامه کند شما اول تا آخر کتاب‌های فلسفی و کلامی را ببینید می‌بینید اصلاً چنین برهانی نیست می‌گوید: لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكََ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ (لقمان 13) اگر شما این حرف را در فلسفه بزنید می‌گویند خَلَطَ مَبْحَثُ كَرْدَه، ظلم جزء بحثهای حکمت عملی است و باید و نباید است؛ توحید جزء حکمت نظری است و بود و نبود است ... (جوادی آملی 88/8/16، بیجا)

جریان‌ساز آن اباعبدالله الحسین علیه السلام است؛ کسی که انگشت اشاره همه انبیاء و اولیاء و در رأس آن اهل کسا خاصه رسول گرامی اسلام به اوست.

با این مقدمات از یک رو حساس بودن جریان عاشورا مشخص می‌شود و از دیگر رو مشخص است که تک تک افعال و اقوال گرداننده ی این میدان برای ما حجیت دارد پس هر فعل و حرکتی که در این مسیر انجام شود حکیمانه است و بالتبع محل تأمل، حال اگر به همه این مقدمات "عقلی" فرمایش شریف اباعبدالله در مورد خودشان را اضافه کنیم - از بعد "نقلی" - که فرمود: "لکم فی اسوه" در وجود من حسین، برای شما اسوه و الگوست، عاشورا بستری می‌شود از مباحث عمیق با پشتوانه "عقلی" و "نقلی" که باید به سراغ آن رفت² و یکی از منابعی که در این جریان به عمق رهنمون خواهد کرد بیانات و ملاقات‌هایی است که امام حسین دارند و در تک تک آن نکات و اسراری نهفته است که هر کس به فراخور درک و نیازش از چشمه‌سار آن سیراب می‌شود که شاید شروع درک معرفت در این وادی بررسی نحوه برخوردها و مذاکرات براساس شخصیت‌شناسی مخاطبان باشد که امام با آنها وارد بحث می‌شود.

کربلا تنها یک سرزمین نیست، یک مکتب است، شیوه بینش و نگاه حسینی است و اینجا سخن از یک درس از دل این مکتب است به نام شیوه‌ها و اصول گفتگو بر مبنای این مکتب، مکتبی که در بزرگیش همین بس که عاشوراشناس بزرگ تاریخ، - امام مهدی (عج) از سلاله خونین کربلا- با یاد افق کربلای جدش قیامش را می‌آغازد.³

² و دانست تا با کربلا همراه نشویم کربلا اسرار خویش را برای ما نخواهد گفت که: گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش.

³ کربلا طلیعه جامعه مهدوی است و روضه آغازین قیامش این است آن هنگام که در میان رکن و مقام ایستاده و فریاد می‌زند:

ألا یا أهل العالم! أنا الامام القائم

ألا یا أهل العالم! أنا الصمصام المتقم

ألا یا أهل العالم! ان جدی الحسین قتلوه عطشانا

در ملاقات‌ها و برخوردها و رفتارها و تعاملاتش چه رمزی است که آن را اسوه کرده است که امام حسین فرمود: لکم فیّ اسوه.

رفتار و گفتار حسین (علیه السلام) مبتنی بر فطرت پاک انسانیت است و این است که هر سخن و پیام و برخورد او در تاریخ ماندگار می‌شود حتی روضه هایش، روضه‌هایی که در واقع بیان تعارضات رفتاری بین دو جناح است، شکافی که نتیجه اختلاف نگاه حسینی و یزیدی و تجلی آن در تک تک افراد است که نمود آن در گفتارها و رفتارها پیدا است اما با یک نگاه دقیق و کاوشگرانه پرسیده می‌شود: این گفتگوها و برخوردها بر چه اصولی بوده است که مرزهای زمان و مکان نتوانسته است به آن دست بیازد و همه حجاب‌های نورانی زمان و مکان را شکسته و کربلا فراتر از یک شهر به یک افق تبدیل شده است؟ جواب وجود همین روضه‌هاست، روضه‌هایی که نمود آن در گفتارها و گفتگو و پیام‌های آن است و به معنایی دیگر روضه‌ها هم نمود گفتار و گفتگو و پیام‌های آن است تا با این جریان حسین (علیه السلام) جاودانه شود.

ألا یا أهل العالم! ان جدی الحسین طرحوه عریانا

ألا یا أهل العالم! ان جدی الحسین سحوقه عریانا .

آگاه باشید ای مردم جهان! من امام قائم هستم

آگاه باشید ای مردم جهان! من شمشیر انتقام‌گر هستم

آگاه باشید ای مردم جهان! جدم حسین را تشنه شهید کردند

آگاه باشید ای مردم جهان! جدم حسین را با بدن عریان رها کردند

آگاه باشید ای مردم جهان! از روی دشمنی بدنش را خرد کردند.

(الزام الناصب 2:282)

در سرزمین موعود خورشید از شرق کربلای حسین طلوع خواهد کرد و بر وادی ظهور مهدی خواهد تابید.

همیشه در کارهای اسلامی خرده و ایرادی که گرفته می شود صرف استناد به یک واقعه تاریخی مثل بیان مقاتل و روضه هایی است که بر مبنای آن شکل گرفته است ولی اگر به باطن معارف بلند همین روضه ها مراجعه کنیم و با دیدی مهذب و ابزاری دقیق به سراغ این تاریخ رفت تاریخ کهنه دیروز برای ما سخنان به تازگی امروز خواهد زد خاصه که آن تاریخ، تاریخ عظیم کربلای حسینی باشد که با خون و اشک جاودانه شده است چرا که حسین علیه السلام هر حقیقت کربلا از جمله حقیقت برخوردها و ملاقات‌هایش را با روضه‌ای درآمیخت تا جاودانه شود چرا که هر چه با اشک درآمیزد با تمام وجود تاریخ گره خواهد خورد.

حسین (علیه السلام) هر حقیقت مذاکره‌اش را به زینت روضه‌هایش آذین بست و بدین ترتیب کربلایش جاودانه شد.⁴

از دیگر سو آنچه مشتاقانه‌تر این تحقیق را به پیش خواهد برد جدای از قابلیت الگوگیری و ظرافت‌ها و داشتن عمق و جامع بودن، بررسی سیر تاریخی علم امروز است که در آن از بزرگترین اساتید خلقت و ایده پردازترینان تاریخ غفلت شده است و حسین (علیه السلام) یکی از ایشان بوده است. نام سلسله‌ای نورانی انبیاء امامان را در جریان تطور علم امروز نمی‌بینم و تنها سخن از تیلور و فایول و وبر و ... است، حال آن که بسیاری از این مدل‌ها و رویکردها ریشه در یک سری وقایع ساده در دل کار و کارخانه‌ها (افراد، بیل و سنگ آهن و...) بوده است.⁵

⁴ بحث جایگاه تاریخ و نیز هندسه روضه‌ها از مواردی است که لازم است در ادامه تحقیق بیشتر آن را محک زد و

ضرورت آن را اثبات کرد ولی در این مجال ایجاز را بر می‌گزینیم و تفصیل را واگذار مراحل بعدی می‌کنیم.

⁵ چنان که برای مثال در دهه 1880 میلادی جرج فردریک تیلور مطالعات خود را در زمینه زمان سنجی و حرکت سنجی، به مثابه راهی برای تعریف و بهینه‌سازی "واحد‌های مستقل نیروی کار تخصصی" آغاز کرد. مشهورترین تجربه آغازین وی با جابجایی مواد در کارخانه ذوب آهن سر و کار داشت که توسط افراد و به وسیله بیل انجام می‌شد که با بررسی این فعالیت‌ها به نتایجی رسید که سرانجام در سال 1991 میلادی کتاب اصول مدیریت علمی را منتشر ساخت. (رضایان، 1380، ص 42)

4. اهداف تحقیق

هدف اصلی:

دستیابی به الگوی رهبری و هدایت امام حسین با الهام از گفتگوها و سیره ایشان در مسیر کربلا.

هدف های فرعی:

بررسی روش مخاطب شناسی امام حسین در گفتگوها.

دستیابی به اصول حاکم بر گفتگوهای حسینی .

1. اصول

2. عوامل زمینه تاثیر گذار

3. روش ها

5. کاربردهای متصور از تحقیق

برای رسیدن به سبک زندگی حسینی باید راه و روش رسیدن در ابتدا به درستی فهم شود و این نیاز به تبیین دارد و در این فضاست که مدل سازی و نظام مند کردن مفاهیم دینی ارزشمند می شود.

همان کاری که شهید مطهری در آثار خود به دنبال آن بود: نظام مند کردن مفاهیم دینی که ریشه در منظومه وار دیدن دین دارد.

این مدل می تواند به رهبران، دانایی و فهم رهبری امام حسین را القا کند که این بزرگ در سایه مدل های کاربردی بسیار سریع تر حاصل خواهد شد.

6. روش انجام تحقیق

در ابتدا دو روش زیر به عنوان روش از جانب اساتید انتخاب شد

الف) روش تحلیل محتوای کیفی

اخذ گزاره از منابع معتبر تاریخی

ب) اخذ نظر خبرگان درباره مدل برخاسته از تحلیل محتوا(با روش گلوله برفی)

که سرانجام با توجه به تنوع منابع و نوع خاص کار در حوزه عاشورا، روش mix method به عنوان روش تحقیق انتخاب شد.

ناگفته نماند با عنایت به ماهیت اسلامی تحقیق، دقت بر روی روش های اجتهادی نیز لازم و ضروری است.

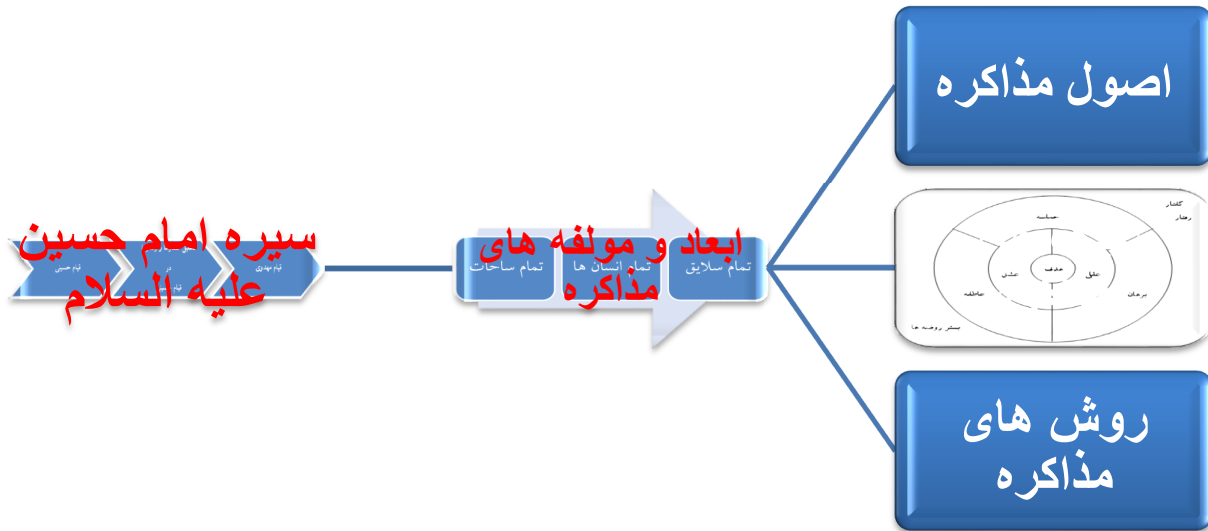
7. فرضیات تحقیق

با توجه به ماهیت اکتشافی این پژوهش بیان فرضیات تحقیق در این پژوهش انجام نشده است.

8. جنبه جدید بودن و نوآوری تحقیق

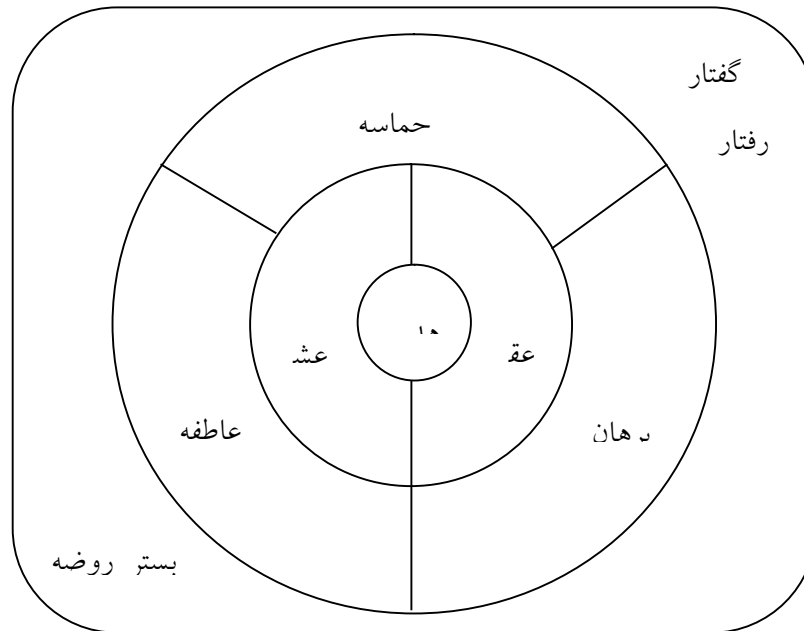
از آن جایی که الگوی رهبری حضرت اباعبدالله الحسین تاکنون به صورت مدیریتی تدوین نشده است این رساله تلاش دارد با الهام از گفتگوهای آن حضرت در مسیر کربلا آن را تبیین نماید.

9. مدل اولیه و مراحل انجام تحقیق

نمودار 1: مراحل انجام تحقیق

سبک های گفتگو با الهام از فرمایشات رهبری عزیز (خامنه ای، سید علی، 1385، صص 37-39)

نمودار 2: سبک های گفتگو با الهام از فرمایشات رهبری عزیز (خامنه ای، سید علی، 1385، صص 37-39)

3- طراحی الگوی رهبری با الهام از گفتگوهای حضرت

2- سبک شناسی مواجهه با افراد در گفتگو

1- شخصیت شناسی ...

گفتگوی امام با...

پیشینه و سوابق...

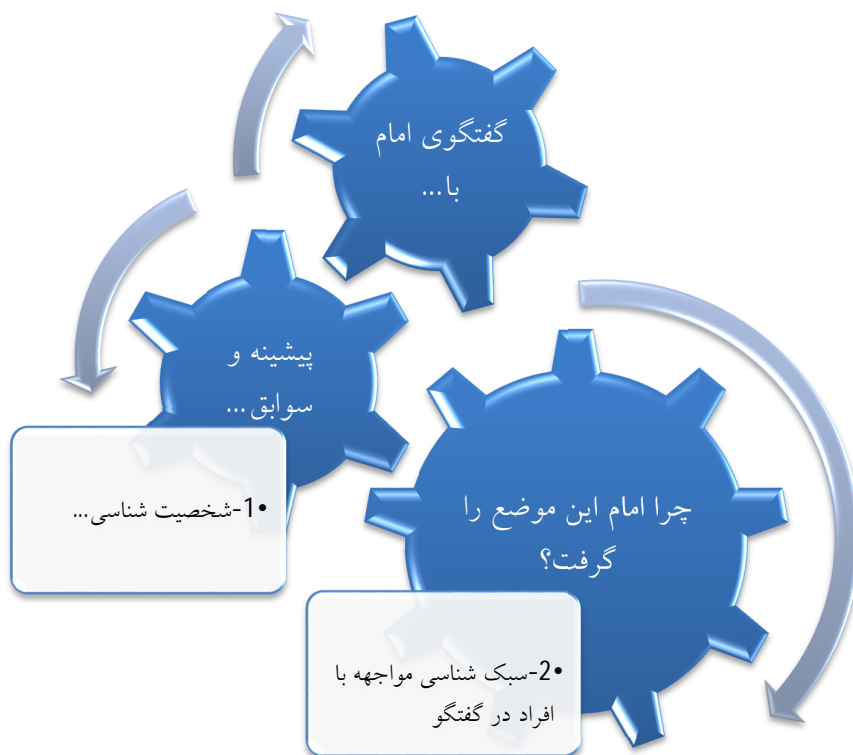
چرا امام این موضع
را گرفت؟

+

+

شناخت پارامتر
های روحی...و
تطبیق و تحلیل
سخن امام در
هدایت شخص

نمودار 4: بررسی سیر و مراحل شکل گیری و اجرای پژوهش

نمودار 5: مراحل تحقق سبک شناسی مواجهه با افراد در گفتگو

10. محدودیت های تحقیق

نو بودن تحقیق و بین رشته ای بودن آن و اینکه از دل تاریخ کربلا مسأله مدیریتی (رفتار سازمانی) با یک صبغه علمی مدون و منقح بررسی شود نیازمند پیگیری و دقت و از همه مهم تر توسل به آستان حسینی است.

گرچه وصالش نه به کوشش دهند هر قدر ای دل که توانی بکوش

11. پیوست های طرح تحقیق تفصیلی

بیانات مقام معظم رهبری در مورد درس های کربلا و عاشورا

درباره نهضت این بزرگوار هم زیاد حرف زده شده است؛ اما در عین حال انسان هرچه در این باره می‌اندیشد، میدان فکر و بحث و تحقیق و مطالعه گسترده است. هنوز خیلی حرفها درباره این حادثه عظیم و عجیب و بی‌نظیر وجود دارد که ما باید درباره آن فکر کنیم و برای هم بگوییم.

اگر این حادثه را دقیق در نظر بگیرید، شاید بشود گفت انسان می‌تواند در حرکت چند ماهه حضرت ابی‌عبدالله علیه السلام - از آن روزی که از مدینه خارج شد و به طرف مکه آمد، تا آن روزی که در کربلا شربت گوارای شهادت نوشید - بیش از صد درس مهم بشمارد. نخواستیم بگویم هزارها درس؛ می‌شود گفت هزارها درس هست. ممکن است هر اشاره آن بزرگوار، یک درس باشد؛ اما این که می‌گویم بیش از صد درس، یعنی اگر ما بخواهیم این کارها را مورد مذاقه قرار دهیم، از آن می‌شود صد عنوان و سرفصل به دست آورد که هر کدام برای یک امت، برای یک تاریخ و یک کشور، برای تربیت خود و اداره جامعه و قرب به خدا، درس است.

به خاطر این است که حسین بن علی ارواحنا فدا و فدا اسمه و ذکرها، در دنیا مثل خورشیدی در میان مقلدین عالم، این‌گونه می‌درخشد. انبیا و اولیا و ائمه و شهدا و صالحین را در نظر بگیرید! اگر آنها مثل ماه و ستاره‌گان باشند، این بزرگوار مثل خورشید می‌درخشد.

بیانات مقام معظم رهبری در خطبه‌های نماز جمعه (عاشورای 1374/3/19(1416

امام حسین را فقط به جنگ روز عاشورا نباید شناخت؛ آن یک بخش از جهاد امام حسین است. به تبیین او، امر به معروف او، نهی از منکر او، توضیح مسائل گوناگون در همان منی و عرفات، خطاب به علما، خطاب به نخبگان - حضرت بیانات عجیبی دارد که تو کتابها ثبت و ضبط است - بعد هم در راه به سمت کربلا، هم در خود عرصه‌ی کربلا و میدان کربلا، باید شناخت. در خود عرصه‌ی کربلا حضرت اهل تبیین بودند، می‌رفتند، صحبت می‌کردند. حالا میدان جنگ است، منتظرند خون هم را بریزند، اما از هر فرصتی این بزرگوار استفاده می‌کردند که بروند با آنها صحبت بکنند، بلکه بتوانند آنها را بیدار کنند. البته بعضی خواب بودند، بیدار شدند؛ بعضی خودشان را به خواب زده بودند و آخر هم بیدار نشدند. آنهایی که خودشان را به خواب می‌زنند، بیدار کردن آنها مشکل است، گاهی اوقات غیر ممکن است.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عاشورا یک حادثه‌ی تاریخی صرف نبود؛ عاشورا یک فرهنگ، یک جریان مستمر و یک سرمشق دائمی برای امت اسلام بود. حضرت ابی‌عبداللّه (علیه‌السّلام) با این حرکت - که در زمان خود دارای توجیه عقلانی و منطقی کاملاً روشنی بود - یک سرمشق را برای امت اسلامی نوشت و گذاشت. این سرمشق فقط شهید شدن هم نیست؛ یک چیز مرکب و پیچیده و بسیار عمیق است. سه عنصر در حرکت حضرت ابی‌عبداللّه (علیه‌السّلام) وجود دارد: عنصر منطقی و عقلی، عنصر حماسه و عزت، و عنصر عاطفه.

ادامه دارد...⁶

مقام معظم رهبری 84/11/5

⁶ ادامه بیانات در فصل دوم در ادبیات خواهد آمد...

البته به طور تخصصی نیز در حوزه عاشورا پژوهی بر روی اصحاب امام حسین کارهای تخصصی انجام شده است که نگاه مدیریتی بر آن حاکم بوده است و مراجعه به آنها برای الگوگیری خالی از لطف نیست. برخی از این آثار عبارت‌اند از:

- 1- وفا به رنگ کربلا (تحلیل شخصیت سعید بن عبدالله حنفی)
- 2- الی الحیب (تحلیل شخصیت حبیب بن مظاهر اسدی)
- 3- خادم ارباب کیست؟ (تحلیل شخصیت جون غلام امام حسین علیه السلام).

منابع و مأخذ

1. ابن الطاووس، مترجم: محمد طاهر دزفولی، سوگنامه کربلا: ترجمه لهوف، قم، مومنین 1378

2. ابن الطاووس، علی بن موسی؛ اللهوف علی قتل الطفوف
3. ابن نما، جعفر بن محمد، مثير الاحزان و منیر سبل الاشجان (در سوگ امیر آزادی)، ترجمه: علی کرمی، قم، نشر حاذق، 1380
4. اصفهانی، ابو الفرج، ترجمه هاشم رسولی محلاتی، مقاتل الطالبیین، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، 1380
5. آقا تهرانی، مرتضی، یاران شیدایی حسین بن علی، قم، باقیات 1387
6. باگلی، فیلیپ، مترجمان: مهدی ایران نژاد پاریزی، مینو سلسله و نغمه حیات، مدیریت مذاکره، تهران، مؤسسه تحقیقات و آموزش مدیریت 1385
7. پاکتچی، احمد، ویرایش فروتن تنها، مصطفی، روش تحقیق عمومی، تهران، دانشگاه امام صادق (علیه السلام)، 1387
8. تیگر، پل دی و بارون تیگر، باربارا بارون، ترجمه: محمد گذر آبادی، هنر شناخت مردم (چگونه می توان دیگران را سریع ارزیابی کرد و با زبان خودشان با آنان سخن گفت)، تهران، هرمس، 1388
9. جوادی آملی، شمس الوحی تبریزی (سیره علمی علامه طباطبایی)، قم، اسراء، 1386
10. جوادی آملی، عبدالله، شکوفایی عقل در پرتو نهضت حسینی، قم، اسرا 1381
11. جوادی آملی، عبدالله، مهر استاد (سیره علمی و عملی آیت الله جوادی آملی)، قم، اسراء، 1386
12. جوادی آملی، عبدالله، تفسیر انسان به انسان، قم، اسراء، 1384
13. جوادی آملی، عبدالله، تقریرات درس تفسیر ترتیبی
14. جوادی آملی، عبدالله، تقریرات عقل و وحی به مناسبت سالگرد انقلاب فرهنگی
15. خامنه ای، سید علی، 72 سخن عاشورایی، تهران، انتشارات انقلاب اسلامی، 1390
16. خامنه ای، سید علی، اشک باید راز دار باشد، تهران، راه شیری، 1385
17. رابینز، استیفن، ترجمه علی پارساییان و سید محمد اعرابی، رفتار سازمانی: مفاهیم، نظریه ها و کاربرد ها، تهران، دفتر پژوهش های فرهنگی 1384
18. رضاییان، علی، مبانی مدیریت رفتار سازمانی، تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت) 1390

19. رضاییان، علی، مبانی سازمان و مدیریت، تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت) 1380
20. رضاییان، علی، مدیریت تعارض و مذاکره (رفتار سازمانی پیشرفته)، تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت) 1382
21. روی جی، بروسی باری، دیوید ام. ساندرس، مترجمان: ابراهیم گوهریان و اردوان پورجاماسب، اصول مذاکره، تهران، نسل نو اندیش، 1388
22. سنگری، محمد رضا، آینه در کربلاست، تهران، قدیانی، 1388
23. سنگری، محمد رضا، تقریرات جلسه زیر خیمه حسین، دانشگاه امام صادق، 1391
24. سنگری، محمد رضا، آینه داران آفتاب پژوهش و نگارش نو از زندگی و شهادت یاران اباعبدالله الحسین علیه السلام، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین الملل (1) 1386
25. سنگری، محمد رضا، حسین آیت شگفت، شیراز، نوید شیراز، 1390
26. سنگری، محمد رضا، روز دهم، تهران، خورشید باران، 1386 (2)
27. سید جمال اشرف، سید علی، زهیر بن قین شیعه ای که به پیشواز امام می رود!، ترجمه: مجتبی خورشیدی، قم، طوبای محبت، 1389
28. شو پنهاور، آرتور، ترجمه: عرفان ثابتی، هنر همیشه بر حق بودن (38 راه برای پیروزی در هنگامی که شکست خورده اید)، تهران، ققنوس، 1385
29. طباطبایی، سید محمد حسین، المیزان فی تفسیر القرآن، ج 11، قم، موسسه النشر الاسلامی، 1430 ه.ق
30. عبد اللهی، مهدی، دیدارها و گفتگوهای سید الشهداء علیه السلام، قم، پیام امام هادی 1386
31. قنبری همدانی، حشمت الله، بعثت بدون وحی از مدینه تا شام، تهران، شرکت چاپ و نشر بین الملل، 1382
32. قوامی، سید صمصام الدین، فقه الاداره، جزوات بنیاد فقهی مدیریت اسلامی، 1389
33. کریتنر، رابرت، مترجمان: داور ونوس، بهمن جمشیدی، مهرداد پرچ، اصول مدیریت (عملیات برتر)، تهران، مهربان نشر، 1387
34. کلینی، ابی جعفر محمد بن یعقوب، اصول الکافی، بیروت، مؤسسه الاعلمی للمطبوعات، 1426

35. گروه حدیث پژوهشکده باقر العلوم محمود شریفی و.. ترجمه علی مویدی، فرهنگ جامع سخنان امام حسین ترجمه همراه متن عربی موسوعه کلمات الامام الحسین، قم، نشر معروف، 1383
36. ماندگاری، سعید، تقریرات جلسه مشورتی در مورد روش شناسی مباحث عاشورایی، 1391
37. محدثی، جواد، فرهنگ عاشورا، قم، نشر معروف 1387
38. مصباحی مقدم، غلامرضا، تقریرات درس فقه تخصصی دوره کارشناسی ارشد، دانشگاه امام صادق، 1390
39. مطهری، مرتضی، انسان کامل، تهران، قم، صدرا، 1367
40. منشی، محمود، سلام بر حسین، تهران، مؤسسه انتشارات نوین، 1357
41. موسوی جزایری، علی محمد، اولین مقتل سالار شهیدان: ترجمه و متن کامل مقتل الحسین ابو مخنف (وقعه الطف) و اضافات، بنی الزهرا 1378
42. موسوی مقرر، عبدالرزاق، مترجم: پرویز لولاور، ترجمه العباس زندگینامه ابوالفضل العباس، تهران، آرام دل 1387
43. موسوی مقرر، عبدالرزاق، مترجم: پرویز لولاور، زندگینامه حضرت علی اکبر، حضرت سکینه و حضرت مسلم، تهران، آرام دل، 1387
44. موسوی مقرر، سید عبدالرزاق، مقتل مقرر، ترجمه: دکتر عقیقی بخشایشی، قم، دفتر نشر نوید اسلام، 1385
45. نظری منفرد، علی، قصه کربلا به ضمیمه قصه انتقام، قم، سرور، 1379
46. نظری منفرد، علی، نامه ها و ملاقات های امام حسین، قم، بنیاد معارف اسلامی، 1376